

ЕПІДЕМІОЛОГІЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ, ІСТОРІЯ

УДК616.31-082.001.36

К. М. Косенко, д. мед. н., В. С. Іванов, к. мед. н.

ДУ „Інститут стоматології АМН України

**АНАЛІЗ РОБОТИ ПРОБЛЕМНОЇ КОМІСІЇ
МОЗ ТА НАМН УКРАЇНИ
„СТОМАТОЛОГІЯ” ЗА 2010 РІК**

К. Н. Косенко, В. С. Іванов

ГУ „Інститут стоматологии АМН Украины”

**АНАЛИЗ РАБОТЫ ПРОБЛЕМНОЙ
КОМИССИИ МЗ И НАМН УКРАИНЫ
„СТОМАТОЛОГИЯ” ЗА 2010 ГОД**

К. N. Kosenko, V. S. Ivanov

SE “the Institute of Dentistry of the AMS of Ukraine

**THE ANALYSIS OF WORK
OF THE PROBLEM COMMISSION
OF MH AND NAMS OF UKRAINE
“DENTISTRY” DURING 2010 YEAR**

Згідно плану МОЗ та АМН України № 173/31 від 05.05.2001 р. "Про удосконалення організації та управління медичною наукою", який втратив чинність та Наказу №219/12 від 11.03.2010 р. «З метою подальшого удосконалення організації та координації наукових досліджень та розробок у галузі охорони здоров'я» у 2010 році продовжувала працювати Проблема комісія (ПК) МОЗ та НАМН України "Стоматологія", головою якої є член-кореспондент НАМН України, професор Косенко К. М.

Аналіз проведено з розподілу тем дисертацій за належністю до різних напрямків стоматологічної науки та їх проблематикою, кількості надісланих запланованих дисертацій, методичних рекомендацій, інформаційних листів, нововведень, науково-дослідних робіт з метою планування з різних регіонів України та постанов у ході проведених засідань.

За минулий рік відбулося 4 засідання ПК МОЗ та НАМН України "Стоматологія" (Протоколи №№ 33, 34, 35, 36). За цей час надійшли на розгляд 110 робіт, серед яких 97 кандидатських, та 13 докторських дисертаційних робіт. Крім цього були розглянуті 8 НДР, 53 інформаційних листа та нововведень.

В 2010 році було розглянуто слідуючи наукові концепції: концепція ортопедичного та ортодонтичного лікування захворювань тканин пародонту на тлі соматичної патології, концепція корекції патогенетичних механізмів порушень слизової оболонки порожнини рота при різних соматичних станах, концепція діагностики та профілактики патогенетичних механізмів дисбіозу ускладненого перебігу пошкоджень щелепно-лицевої ділянки, концепція корекції порушень стану порожнини рота у осіб з депресійним синдромом, концепція лікування та профілактики карієсу зубів у дітей різного віку на фоні різної соматичної патології в умовах загального знечуження. А також слідуючи наукові напрямки: розробка та пропаганда аспектів здорового образу життя, розробка сучасних лікарських засобів, проблема боротьби з ВІЛ-СНІДом, проблема боротьби з туберкульозом, проблеми гігієни та екології. розробка новітніх лікувально-діагностичних технологій, імунопрофілактика інфекційних захворювань.

Відношення докторських до кандидатських дисертацій встановлює приблизно 1:7,5. Аналіз даних таблиці показує, що найбільше кандидатських дисертацій (к/д) заплановано ВДНЗУ «ІФ-НМУ» (Вищий державний навчальний заклад України «Івано-Франківський національний медичний університет» МОЗ України) та НМАПО (Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика) – по 13. Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія» м. Полтава був представлений 10 роботами. 9 робіт поступило з ДУ «ІСАМНУ» (Державна установа «Інститут стоматології АМН України» м. Одеса), 8 з НМУ (Національний медичний університет імені О.О. Богомольця) та по 7 з ОНМУ (Одеський національний медичний університет), ХНМУ (Харківський національний медичний університет) і з ДУ «КДМУ» (Державна установа «Кримський державний медичний університет імені С.І Георгієвського»). 6 робіт надійшло з ЛНМУ (Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького), 5 з ДонНМУ (Донецький національний медичний університет імені М. Горького), 4 з ДВНЗ «ТДМУ» (Державний вищий навчальний заклад «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського»). Також роботами були представлені ДДМА (Дніпропетровська державна медична академія),

ХМАПО (Харківська медична академія післядипломної освіти), ВНМУ (Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова), ПВНЗ «КМІ УАНМ» (Приватний вищий навча-

льний заклад «Київський медичний інститут Української асоціації народної медицини»), БДМУ (Буковинський державний медичний університет м. Чернівці).

**Перелік розглянутих робіт по стоматології, які надійшли у 2010 році
на ПК МОЗ та НАМН України "Стоматологія" від різних наукових закладів України**

Назва наукових закладів	Д/д	К/д	НДР	МР	Н/в / І/л
ВДНЗУ УМСА (Полтава)	-	10	-	-	9/4
ДДМА (Дніпропетровськ)	-	2	-	-	-
НМУ (Київ)	1	8	-	-	-
ХНМУ (Харків)	2	7	-	-	-
ДВНЗ «ІФНМУ» (Івано-Франківськ)	-	13	-	-	-/4
ХМАПО (Харків)	2	1	-	-	-
ДонНМУ (Донецьк)	-	5	3	-	1/5
ОНМУ (Одеса)	-	7	(1*)	-	-/1
НМАПО (Київ)	-	13	-	-	-/1
ВНМУ (Вінниця)	1	2	-	-	3/-
ПВНЗ «КМІ УАНМ» (Київ)	1	2	-	-	-
ЛНМУ (Львів)	1	6	-	-	15/-
ЛДМУ (Луганськ)	1	-	-	-	-
ДУ «КДМУ» (Сімферополь)	-	7	-	-	-/1
ДВНЗ «ТДМУ» (Тернопіль)	-	4	-	-	-
ДУ «ІСАМНУ» (Одеса)	3	9	7(1*)	-	9/-
БДМУ (Чернівці)	-	1	-	-	-
УжНУ (Ужгород)	1	-	-	-	-
Усього	13	97	10	0	37/16

Примітка: *-1науково-дослідна робота була подана спільно ОНМУ та ДУ «ІСАМНУ».

Тринадцять докторських дисертаційних робіт у 2010 році були представлені до розгляду 9 медичними закладами різних регіонів нашої Держави (3 – ДУ «ІСАМНУ», по 2 – ХНМУ, ХМАПО, по 1 – НМУ, ВНМУ, ЛНМУ, ПВНЗ «КМІ УАНМ», ВДНЗУ «УжНУ»). П'ять робіт рекомендовано до виконання, трьом дисертантам рекомендовано тему до виконання з корекцією назви, двом з корекцією назви та з урахуванням зауважень рецензентів та членів ПК МОЗ та НАМН України «Стоматологія» та ще двом з консультацією і корекцією санітарно-гігієнічного експерта, ще одну роботу рекомендовано заслухати звіт о ході її виконання через два роки. Дисертаційна робота Лахтіна Ю.В. з Харківської медичної академії післядипломної освіти (ХМАПО) була додатково прорецензована санітарно-гігієнічним експертом та повторно розглянута на наступному засіданні і рекомендована до виконання з урахуванням зауважень цього спеціаліста.

Кількість планів кандидатських робіт склала – 97, це однаковий показник з минулим роком. Більшість робіт (42,27 %) було рекомендовано до виконання, а це 41 пошукувач. 34 пошукувачам було рекомендовано виконання з корекцією назви роботи (це 35,05 %). В 16,5 % (16 к/д) було рекомендовано виконувати дисертації з заува-

женнями рецензентів та членів ПК МОЗ та НАМН України «Стоматологія». 6 робіт рекомендовано виконувати з корекцією назви та урахуванням зауважень рецензента та членів ПК МОЗ та НАМН України «Стоматологія» (це 6,18 %). З них 3 роботи (Мачоган В.Р. (ДВНЗ «ТДМУ»), Кінаш І.О. (ДВНЗ «ІФНМУ»), Аتماжов І.Д. (ОНМУ)) не були рекомендовані до виконання, але на наступних засіданнях були розглянуті, з послідуною рекомендацією до виконання, після внесення рекомендованих змін у свої роботи. У 2010 році була розглянута одна робота, подана іноземцем без його присутності (рішення ПК МОЗ та НАМН України «Стоматологія» протокол № 7 від 28.02.2003 р.). Вона була рекомендована до виконання з урахуванням зауважень рецензента (робота направлена з Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (НМУ)).

Кількість планів докторських та кандидатських дисертаційних робіт, які представлені на розгляд ПК МОЗ та НАМН України "Стоматологія" в 2010 році склала 110, з них:

- терапевтична стоматологія – 15 (з них 2 д/д);
- хірургічна стоматологія – 15 (з них 2 д/д);

- ортопедична стоматологія – 37(з них 3 д/д);
- ортодонтія – 9 (з них 1 д/д);
- стоматологія дитячого віку – 18 (з них 4 д/д);
- пародонтологія – 16 (з них 1 д/д);

Аналіз тематики розглянутих у 2010 році кандидатських та докторських дисертаційних робіт показує, що кількість робіт за всіма стоматологічними напрямками залишилась на тому же рівні в порівнянні з минулим роком. 37 робіт присвячені питанням ортопедичної стоматології, 18- дитячої стоматології. По 15 – питанням терапевтичної і хірургічної стоматології, 16 робіт присвячено питанням пародонтології, 9- ортодонтії.

Дані, зібрані по тематиці затверджених робіт з окремих напрямків стоматологічної науки мають, такий вигляд:

- терапевтична стоматологія – 15 (13,64 %):
  1. питання стоматологічного здоров'я у хворих з соматичною патологією – 4 (26,67%);
  2. питання профілактики основних стоматологічних захворювань – 2 (13,33 %);
  3. питання реставрації – 3 (20,0 %);
  4. питання лікування періодонтиту – 3 (20,0 %);
  5. питання ендодонтії – 2 (13,33 %);
  6. питання гігієни порожнини рота – 1 (6,67 %).
- хірургічна стоматологія – 15 (13,64 %):
  1. питання лікування та профілактики альвеолітів – 1 (6,67 %);
  2. питання пухлин щелепно-лицевої ділянки – 3 (20,0 %);
  3. питання лімфаденітів щелепно-лицевої ділянки – 1 (6,66 %);
  4. питання переломів нижньої щелепи та лицевого скелету – 3 (20,0 %);
  5. питання гострого одонтогенного гаймориту – 1 (6,66 %);
  6. питання лікування остеомієлітів – 2 (13,33 %);
  7. питання хірургічного лікування захворювань тканини пародонту – 1 (6,67%);
  8. питання застосування фізіотерапії – 1 (6,67%);
  9. питання келоїдних рубців – 1 (6,67%);
  10. питання захворювань скронево - нижньощелепного суглобу – 1 (6,67 %).
- ортопедична стоматологія – 37 (33,64 %):
  1. питання протезування незнімними конструкціями – 7 (18,92 %);
  2. питання протезування повними знімними конструкціями – 4 (10,81 %);
  3. питання протезування при захворюваннях пародонту – 1 (2,7%);
  4. питання вторинних деформацій – 1 (2,7%);
  5. питання відбиткових матеріалів – 2 (5,4 %);

6. питання якості ортопедичної допомоги – 4 (10,81 %);
  7. питання виготовлення вкладок – 3 (8,12 %);
  8. питання часткових дефектів зубних рядів – 2 (5,4 %);
  9. питання ортопедичного лікування хворих з соматичною патологією – 3 (8,12 %);
  10. питання старіння зубних протезів – 1 (2,7 %);
  11. питання фіксації зубних протезів – 1 (2,7 %);
  12. питання імплантології – 8 (21,62 %).
- ортодонтія – 9 (8,18 %):
    1. питання скупченості зубів – 1 (11,11%);
    2. питання дистального прикусу – 1 (11,11 %);
    3. питання сагітальних аномалій – 1 (11,11 %);
    4. питання ортодонтичного лікування при захворюваннях тканин пародонту – 1 (11,11 %);
    5. питання деформації зубних рядів – 1 (11,11 %);
    6. питання лікування аномалій положення окремих зубів – 1 (11,11 %);
    7. питання анкоражу в ортодонтія – 1 (11,11%);
    8. питання стану біоценозу при ортодонтичному лікуванні – 1 (11,11 %);
    9. питання ортодонтичного лікування хворих з соматичною патологією – 1 (11,12 %).
  - стоматологія дитячого віку – 18 (16,36 %):
    1. питання профілактики карієсу зубів у дітей – 6 (33,33 %);
    2. питання захворюваності тканин пародонту у дітей – 4 (22,22 %);
    3. питання розповсюженості основних стоматологічних захворювань – 2 (11,11 %);
    4. питання некаріозних уражень зубів – 3 (16,67 %);
    5. питання лікування періодонтиту зубів у дітей – 1 (5,55 %);
    6. питання герметизації фісур – 1 (5,56%);
    7. питання лікування основних стоматологічних захворювань у дітей з соматичною патологією – 1 (5,56 %).
  - пародонтологія – 16 (14,54 %):
    1. питання лікування захворювань пародонту – 9 (56,25 %);
    2. питання лікування захворювань тканин пародонту у хворих з соматичною патологією – 5 (31,25 %);
    3. питання імунокорекції при захворюваннях тканин пародонту – 2 (12,5 %).
- Терапевтична стоматологія.** Більшість робіт із терапевтичної стоматології присвячені питанням реставрації, ендодонтії та стоматологічному здоров'ю при соматичної патології – біля 80,0 %.

Хірургічна стоматологія. Актуальні питання стосовно пухлин, переломів і пошкоджень лицевого скелету та гострого одонтогенного остеомієліту, знайшли відображення в більшості плануючих робіт (по 20,0% та 13,33% відповідно). За ними в однаковому відсотку йдуть роботи, присвячені питанням хірургічного лікування захворювань тканин пародонту, скронево-нижньощелепного суглобу, одонтогенного гаймориту, альвеолітів, лімфаденітів, фізіотерапії та келоїдних рубців (по 1,67%).

Ортопедична стоматологія. Найбільш робіт надіслано на розгляд ПК з питань імплантології та незнімних зубних протезів – 8 (21,62%) та 7 (18,92%) відповідно, по 10,81% - з питань протезування повними знімними конструкціями та якості ортопедичної допомоги. Питанням ортопедичного лікування хворих з соматичною патологією та виготовлення вкладок присвячено по 8,12% плануємих дисертаційних робіт. Інші роботи присвячені питанням відбиткових матеріалів, частковим дефектам зубних рядів (по 5,4%), вторинних деформацій, ортопедичному лікуванню при захворюваннях тканин пародонту, фіксації зубних протезів, старінню зубних протезів (по 2,7%).

Ортодонтія. Дисертаційним роботам в напрямку ортодонтії були присвячені наступні питання: сагітальні аномалії, деформації зубних рядів, аномалії положення зубів, анкораж, стан біоценозу при ортодонтичному лікуванні, дистальний прикус, скупченість зубів, ортодонтичне лікування хворих з соматичною патологією та з захворюваннями тканин пародонту (по 11,11%).

Стоматологія дитячого віку. Надіслані з цього напрямку роботи присвячені у 33,33% питанням профілактики карієсу зубів у дітей. По 22,22%, 16,67% та 11,11% склали роботи з питань профілактики і лікуванню захворювань тканин пародонту у дітей, некаріозних уражень твердих тканин зубів та розповсюженості основних стоматологічних захворювань у дітей. В 5,55% планування дисертаційних робіт присвячено питанням герметизації фісур, лікуванню періодонтиту в зубах тимчасового прикусу та лікуванню карієсу зубів у дітей з соматичною патологією.

Пародонтологія. Більшість робіт присвячена питанням лікування та профілактики захворювань пародонта (56,25%) та лікуванню захворювань пародонту у хворих з соматичною патологією (31,25%). 12,5% робіт присвячені питанням імунокорекції при захворюваннях тканин пародонту.

За звітний період було розглянуто 10 науково-дослідних робіт (запити на фінансування, або проміжні звіти) та 53 інформаційних листа і нововведення. З науково-дослідних робіт розглянуто 8 запитів на фінансування (поданих держав-

ною установою «Інститут стоматології АМН України» (6 робіт), Донецьким національним медичним університетом імені М. Горького (1 робота), Державним вищим навчальним закладом України «Івано-Франківський національний медичний університет» (1 робота) та 2 проміжних звіту (від Донецького національного медичного університету). Рекомендовано затвердити анотовані звіти та вважати доцільним планування та виконання всіх представлених тем наукових проєктів. Також були затверджені всі представлені перехідні звіти про виконання науково-дослідних робіт і вважати доцільним їх продовження. Матеріали однієї науково-дослідної роботи були підготовлені й надані одразу від двох медичних закладів Одеського національного медичного університету та Державної установи «Інститут стоматології АМН України». Із розглянутих запитів на фінансування наукових проєктів 4 були присвячені новітнім лікувально-діагностичним технологіям, по 1 сучасним лікарським засобам, проблемі боротьби з ВІЛ-СНІДом, проблемі гігієни та екології та розробки і пропаганді аспектів здорового образу життя з пріоритетних напрямків охорони здоров'я.

В минулому році було прийнято 21 негативне рішення (це майже 40,0% от всіх розглянутих) при розгляді матеріалів нововведень та інформаційних листів (14 нововведень, поданих співробітниками Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, 5 з Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія», 1 з Донецького національного медичного університету імені М. Горького та 1 інформаційний лист, поданий ВДНЗУ «УМСА»). Але Проблемна комісія МОЗ та НАМН України «Стоматологія» повернеться до розглядання, після отримання заглядів на опубліковані роботи чи науково-дослідні роботи, або звіт о проведених дослідженнях, які стверджують нешкідливу та специфічну дію препаратів, які використовуються, або копії дозвільних документів МОЗ України, а також рецензію на представлене нововведення чи інформаційний лист.

Протоколом № 34 від 21.05.10р. було розглянуто питання з приводу перспективної підготовки та процесу атестації науково-педагогічних кадрів та ухвалено рекомендації до ВАК України в доцільності збереження Спеціалізованих Вчених Рад тільки при крупних наукових закладах.

Протоколом №36 від 22.12.10р. було ухвалено наступне: з метою подальшого удосконалення організації та координації наукових досліджень та розробок у галузі охорони здоров'я, згідно Наказу МОЗ та НАМН України № 219/12 від 11.03.2010 року повідомити усіх ректорів медич-

них закладів України, що засідання ПК МОЗ та НАМН України «Стоматологія» з 2011 року будуть проводитися кожної третьої п'ятниці кожного парного місяця поточного року (окрім серпня) на базі Державної установи «Інститут стоматології АМН України» за адресою: 65026, м. Одеса, вул. Рішельєвська, б. 11, початок о 10.00 годині. Згідно режиму роботи ПК МОЗ та НАМН України «Стоматологія» довести до їх відома, що розглядання документів плануємих дисертаційних робіт, нововведень, інформаційних листів, методичних рекомендацій, запитів на планування та виконання науково-дослідних робіт буде проводитися за умови надходження пакету документів не пізніше ніж за 20 днів до чергового засідання комісії.

Список літератури

1. **Наказ** МОЗ України та Національної академії медичних наук України № 219/12 від 11.03.2010 року «З метою подальшого удосконалення організації та координації наукових досліджень та розробок у галузі охорони здоров'я».
2. **Додаток** про «Положення про проблемні комісії МОЗ та НАМН України».
3. **Звіт** про роботу Проблемної комісії МОЗ та НАМН України «Стоматологія» за 2010 рік.
4. **Звіт** про роботу Проблемної комісії МОЗ та НАМН України «Стоматологія» за 2009 рік.
5. **Матеріали** поданих пакетів документів дисертаційних робіт, нововведень, інформаційних листів, методичних рекомендацій, науково-дослідних робіт в 2010 році.

Надійшла

УДК 061.75

С. Ф. Васильєва, д. мед. н.

**ВЛАДИМИР ПЕТРОВИЧ ФИЛАТОВ —
АВТОР МЕТОДА КРУГЛОГО СТЕБЛЯ
(К 135-ЛЕТИЮ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ
УЧЁНОГО)**

С. Ф. Васильєва

**ВОЛОДИМИР ПЕТРОВИЧ ФИЛАТОВ —
АВТОР МЕТОДУ КРУГЛОГО СТЕБЛЯ
(ДО 135-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ВЧЕНОГО)**

S.F. Vasil'eva

**VLADIMIR PETROVICH FILATOV —
AUTHOR OF METHOD OF ROUND STEM
(THE 135th FROM THE DAY OF BIRTH
OF SCIENTIST)**

В 2010 году исполнилось 135 лет со дня рождения всемирно известного учёного, основателя Одесской офтальмологической школы – академика Владимира Петровича Филатова.

В. П. Филатов является создателем трёх новых научных направлений, к которым относятся: пересадка роговицы, тканевая терапия и круглый стебель. Все эти направления вышли далеко за пределы офтальмологии.

Одним из выдающихся изобретений академика В. П. Филатова является метод круглого стебля, положившим основу новой эры реконструктивно-пластической хирургии.

Филатовский стебель получил широкое распространение благодаря своим огромным преимуществам перед методами, существовавшими до того. Главным преимуществом, из которого вытекают все остальные, является прекрасное кровоснабжение пересаживаемой ткани. Отсюда возможность заимствования кожи больших размеров из любых участков тела. Доставка пластического материала к месту дефекта возможна путём «шагания» стебля (поочередного перемещения то одной, то другой ножки стебля в направлении к дефекту) или путём временного вживления одной ножки стебля в кожу руки с последующим отсечением второй ножки от туловища и перенесением её к месту пластики посредством руки больного, например, перенос стебля, заготовленного на животе, к лицу). Наконец, возможность применения ткани самого стебля, когда возникает потребность в большом количестве пластического материала, или образовании из стебля дубликатуры (двусторонняя эпителизация уплощённого лоскута) при сквозных дефектах.

Все хирурги подчёркивают стойкость стебля к инфекциям и оздоравливающее влияние его на почву, неблагоприятную для пересадки, на рассасывание рубцов и заживление трофических язв уже в период миграции стебля. По мнению В.П.Филатова. Это следствие не только хорошего кровоснабжения, но и благотворного влияния на организм биогенных стимуляторов, возникших в стебле в период его перемещения к дефекту.

С помощью филатовского стебля воссоздаются такие сложные органы, как нос, ушная ра-